

АРХИСТРАТИГ МИХАИЛНИҢ ПАЗА ТИГІРДЕГІ ПАСХА КҮСТЕРНИҢ ЧЫЫЛИИ

Тигірдегі күстер ангеллер тіп адалчалар. Ангеллер кізілерге Худайның көннин читір пирчелер, паза оларны арачылап, оларның үгретчилері полчалар. Архангел Михаил ол тоғыс орынның пазы полча, ол Архистратиг тіп адалча. Архангел Михаилни иргі еврей тілінең тілбестезе, «Кем, Худай осхас?» теені. Ол Худайға тоғыр польп, Аннаң хыйа түс парған ангеллерге, хайзыларынан Денница устаан, оларны алтынзар тастабысхан. Денницаны піс Люцифер (өөн айна) тіп пілчебіс.

Пу ангелни Худай илбек киректерни толдыр турарга таллап алған полған, че ол позын уғаа пөзик сананып, Худай-Чайаачынаң тоғыр көдірілібискен, анын үчүн, Денница, позының хара ангеллерінең хада, Худайның Тигірінең алтынзар тастадыбысхан.

Архангеллер кізілерге Худайның Чазыттарын чаксыхабарлап, оларга Худайның көннин ас пирчелер. Архангел Михаилге ачыга пастырчатса, пользыгыны сурынып, алданчалар, паза чурт пүдірчетсе, наа чуртха кірчетсе, паза тиксі хазна, амыр турып, арачылан халзын тіп, Аннаң сурынып, Агаа пазырынчалар.

Архистратиг Михаилниң паза Тигірдегі пасха Күстерниң Чыылиин Лаодокийскай Чыылыгға 363 чылдан сығара үлүкүннирін турғыс салғаннар.

Архангел Михаил иргічахыглыг тустарда уғаа көп илбек киректерни чайап салған. Израиль чоны, Египеттегі пазыгғаң позып, Египеттен сыхчатханда, оларга күнөрте - халын пулут польп, хараазын - чалынның от польп, Архангел Михаил Худай таллап алған чонны, ол пазыгғаң позыдып, сығарып алған. Ол туста ол чонның пазы ухаанчы Моисей полған. Иисус Навинге Иерихонны алып аларында Архангел Михаил Худайның көннин читір пирген, анан ухаанчы Аввакумны Иудеянаң Вавилонзар ағыл салған, анда арсыланнарнаң хада оймахха сукхтыр салған Даниилни азырап саларга.

Архистратиг Михаил уғаа көп хайхастарны чайап салған. Ол пір саарбахты арачылап халған, хачан тон-агчылар оолахты суға пурлукхтыр саларга тимненчеткенер: олар оолах таап алған ис-пайны постарына алып аларга хара сагыныбысханнар. Ол хайхасты, хумартхылап, болгарлар ханы Дохиар Афонда Архангел Михаилниң адынаң Худай туразын пүдір салған. Оолах таап алған алтын аны сіліглеп саларга тудыныл парған.

Балкандагы христианнарның иргі чооғынан, Архангел Михаил Флор паза Лавр чобагчыларны аттарнаң иптгі чөрерге үгрет салған. Аннаң ол чобагчыларны иконаларда аттарынаң хада хоостап салчалар, ол аттарыны позапаан Архистратиг Михаил тутча.

«Пірдеезі Худай осхас нимес» теені - илбек Архангел Михаилниң Худайны чаксы пілчеткеніненер чоохтапча. Ол Худайны, хоостап, чоохтабинча, че ол Аны киречілепче. Анзы Архангел Михаилниң Худайның чариинда Аннаң хада полчатханын асча, иди ол Худайны пір дее піл полбинчатхан чазыт чолны піске азыбысча.

Азых Чоох киндеде орын пар, хайда чазыт көрчен Иоанн иди чоохтапча, килер ол тус, хачан піс, прайзыбыс Хан

Худайның Чирінде пол парарбыс, анда полған на кізее чазыт ат пиріл парар, хайзын Худай ла пілер. Ол чазыт ат пастыра, Худай Позы чайап салғанынаң палғалыстыг полар.

Піс, прайзыбыс ап-арыг кізілерниң аттарын ал чөрчөбіс, хайзылары пу чирде Худай чакхып салған киректерни толдыр салып, Худайзар парыбысханнар. Аннаң піс позыбысха адалыс ап-арыг кізінін үчүн, Худайға алданарга, анын чирде чуртап салғанын чаксы пілерге кирекпіс. Піс, позыбысхан адалыс ап-арыг кізібіске көөгіп, чирде чуртапча-адып, чаксы-чалахай киректерни көп чайап турарга кирекпіс. Пір дее кізі позының чирдегі чуртазын паза хатап чуртап полбас, аннаң ап-арыг кізібістің чуртазынаң, анын чаксы киректерінең алып, турыстыра чуртирға кирекпіс.

Позының Ангеллерин Худай кізілерге польс пирер чакыгғаң чирзер ызыбысча. Олар Худайның чариинан чарыдып, кізілерни арыглап салчалар. Худайның чарин соонда, олар піске ікинчи чарых полчалар. Олар постарының худайлыг чариинан, тохтаабин, прай ибіркізін чарыт салчалар. Оларның чарии хачан даа пүлестелбинче, иди олар пістің чуртазыбысха өріністі ур пирчелер. Худайның чарии, оларның пастыра, пос, чалбах суг чілі, тохтаабин, урылып, пістің харасхаа пастыр салған чүреесті арыглап салча.

Худайның Тигірдегі Архистратиги

Михаилниң адынаң чирде көп иреннер адал парғаннар. Худай Позының Архангел Михаилни Худай садаының - райының хаалхаларын хадарарга турғыс салған.

Иконаларда Архангел Михаилни холларында чалыннапчатхан хылысты тут салғанын хоостап салчалар. Ол ханаттыг чыланни азагынаң пас салған, хайзы чабал нимениң танин полча; Архангел Михаил Худай садаының хаалхалары алнында тур салып, ап-арыг орынзар - райзар чыланни, кирбин, тут салған.

Архангел Гавриил, хайзының ады «Худайның күзін» таныхтапча, олох хаалхаларның алнында турчатханын хоостап салчалар, ол піске ол хаалхалар пастыра, Хан Худайның Чиринер кіріп аларыбысты киречілеп салған.

Ап-арыг Лука илчинің Чаксыхабарынаң піс пілчебіс, Захария абысха, аннаң Иоанн Кірөстегчи төреп парарынаң Архангел Гавриил искір пирген, ідөк ол Ин Арыг Мария Хыстың төреп парарынаң анын ада-ічезіне чаксыхабарлап пирген. Иди Ин Арыг Мария Хысха Худайның чаксы күзі урыл парған, Ол амыр Арачылагызын төредіп алар; аннаң піс иконаларда Архангел Гавриил холында оливкалыг ағастын салаазын тудын салғанын хоостап салғанын көрчөбіс, анзы Худайның амырнаң чарас салғанының танин полча.

Архангел Рафаилненер піс Товит-тин киндезін хыгырып алып, пілчебіс,

хачан ол анын оолғын Товийни паза анын алчаң хызын имнебіскенин, иди Архангел Рафаил «Худайдан имнегчи» тіп адал парған.

Піс пасха даа Архангеллерденер, Ангеллерденер паза ідөк Ангел-хайраллагынаңар Ап-Арыг Пічкіт хыгырып алып, піліп алчабыс. Ап-арыг кізібістің күнін, хайзының адын ал чөрчөбіс, аны пістің Ангелібістің күні тіп адапчабыс. Пу сах ол омалар, сах ол сагыстар, хайзыларына хынып, пістің Ангеллерібіс тіп адапчабыс. Олар пістің ачыг алданыстарыбыс пастыра, піске пользып, хуттарыбысха чирдең Тигірзер сыгып алчаң чолны таап аларга польс пирерлер. Олар Худайға сыннан хынарын паза киртинерин піске пирчелер.

Сынсабланыстыг Тигірибниң үгрединен, Худай Позының ангеллерин чирдегі ханнарның чирлерин, саарларны, аалларны, монастырьларны хайраллирга ысча, ідөк полған на кірөстелген кізее позының ангел-хайраллагызын пирче. Ол пістен сыбыра хада полча, сынап піс аны ах сагыстыг хыгырынабыс. Ол пісті пик киртиністіг поларга үгрдерге күстенче, хыйалларнаң осхырча, хорыгыстыг кирекке кирбин, хыйа тартыбысча, пістің чирдегі чуртазыбыс тоозылғанча ол пісті чаксы чөптері чох артыспас. Ол піске Худайдан пирілген сын паза чаксы киректер пирчеткен чирдегі арғызыбыс полча. Піс аны көрбеспіс паза анын үнін испеспіс, - ангеллер көрінминчелер, анын пістен хада полчатханын піс худыбысхан сизінербіс: көзідімге, син хайдаг-да хомай киректі идибізерге сагыныбысхазын, агаа тимнен тее салгазың, че синиң худында хайдаг-да алызыглар полча, істінде кем-де синнен сурча: «Нога? Чазых итпе...» Кем істінде чоохтанча? Анзы - ангел-хайраллагың сагыс хаабындырча. Аны искезін - чаксы иткезін паза ол даа сагаа өрінче, че анын үнін испин, чазыхха кір парған ползан, ол ачырганып, Худайға алданар, иди Позы Хан Худай сагаа чаксы сагыс кіріп, чазыхха кирбин, түзет салзын тіп.

Че піс чаксы көңніліг паза ах сагыстыг поларга күстенмезебіс, ідөк ангел-хайраллагың пісті чазыхтаң хыйа тарт полбас. Ол көрінмин, піске чаксы чөпті пиріп, чаксы кирекке үгретче, че ол пістің пос полчатханыбысты хыза паспинча, ідөк Худай пістің пос көңнібісті хыспинча. Че, піс ангел-хайраллагының көннинче полбин, чазыхха кіріп, позыбысты чох итчетсебіс, ол пістің үчүн Худайның алнында нандырыгны тутпинча. Піс позыбыс пыролыгыбыс анын чөбін испенібіс үчүн, иди Худайның алнында позыбыс нандырыгны тударбыс, че ахтанчаң на нимебіс чох полар...

Ап-арыг ангеллер, чалахай польп паза чаксы киректерни толдырып, піске чаксы нимени идерге пользарга тимделер. Алданыстарнаң пістің иди-сөбөгібістің паза худыбыстың ап-арыг ангел-хайраллагызын хыгырынып, анын көрінмин піске чаксы сагыс кирчеткенін исчетсебіс, андада пістің арабыста чазыхха кіріп, чабал киректер иткенібіс асхынахнаң асхынах ла пол турарчы.

Орыс Сынсабланыстыг Тигірибде Архистратиг Михаилниң паза Тигірдегі пасха Күстерниң Чыылиин кічиг хырлас айының 21-чи күнінде үлүкүннепчелер.

ЕПАРХИАНЫҢ ЧУРТҒАЗЫНДАҒЫ КИРКЕТЕРНІҢ, ПАЗА АРҚАЛАЙНЫҢ, ХУДАЙҒА ТОЛДЫРҒАН ТОҒЫНЫСТАРЫНЫҢ, ИЗЕРІЗІ

Чарыс айының 10-чы күнінде, чобағчы Каллистратты паза ап-арығчобағчы Петрны, Крутицктің митрополидін хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Чарыс айының 10-чы күні, иирде, Худайғасын Харитонны, Худайғасын схимонах Кириллны паза схимонахия Марияны, Худайғасын Сергей Радонежскийнің ада-ічезін хумартхылачан күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Чарыс айының 11-чі күнінде, Худайғасын Харитонны, Худайғасын схимонах Кириллны паза схимонахия Марияны, Худайғасын Сергей Радонежскийнің ада-ічезін хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Худайға тоғынысты Асхыс аймаандағы Апчанай аалның Крестовоздвиженской Худай туразында толдыр салған.

Чарыс айының 13-чі күні, иирде, Ин Ап-арығ Худай Ічезінің Чаабындызы үлүкүннеч күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Чарыс айының 14-чі күнінде, Ин Ап-арығ Худай Ічезінің Чаабындызы үлүкүннеч күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, үлүкүннеч Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Чарыс айының 17-чі күні, иирде, Москва Ап-арығчыларының Чылыин үлүкүннеч күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Чарыс айының 18-чі күнінде, Москва Ап-арығчыларының Чылыин үлүкүннеч күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Москва Ап-арығчыларының адынан Худай туразында пайзаңтоллығ Худайға тоғынысты толдыр салған.

Пу күнде, амвон тастында алданыс толдырылып, Худай туразы ибіре кірөстіг чөріс полған.

Чарыс айының 24-чі күнінде, ап-арығ Филипп илчіні хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Чарыс айының 24-чі күні, иирде, ап-арығ адаларның Тилекейдегі VII-чі Чылыин үлүкүннеч күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Чарыс айының 25-чі күнінде, ап-арығ адаларның Тилекейдегі VII-чі Чылыин үлүкүннеч күнде, паза ап-арығ чобағчыларны Провты, Тарахты паза Андроникті хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынаң хада, Худайға тоғы-

нысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Чарыс айының 30-чы күнінде, Ағбанның паза Хакас чирінің архиепискобы Ионафанның устаанынан, чайаачы олғаннарның Чоннар аразындағы «Худай амырының сіліи» марығның сананызы иртірілген.

Пу марығда воскреснай школаларның, Москва Ап-арығчызы Иннокентийнің адынан сынсабланыстығ гимназияның паза хоос хоостирға үгречеткен студияларның олғаннары араласханнар.

Утып алған олғаннарның тоғыстары Москвавар Чоннар аразындағы марығларда аралазарға ызыл парарлар.

Чарыс айының 31-чі күнінде, ап-арығ Лука илчіні паза чахсыхабарчыны

ты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Кічіг хырлас айының 3-чі күні, иирде, Худай Ічезінің Казанской иконазын үлүкүннеч күннің таңдади, ідөк апостолғатин Аверкийні, Иераспольсктын епискобын паза Эфестегі читі саарбахты хумартхылачан күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Кічіг хырлас айының 4-чі күнінде, Худай Ічезінің Казанской иконазын үлүкүннеч күнде, ідөк апостолғатин Аверкийні, Иераспольсктын епискобын паза Эфестегі читі саарбахты хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапа-

хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Чарыс айының 31-чі күні, иирде, ухаанчы Иоилні паза чобағчы Уарны хумартхылачан күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Кічіг хырлас айының 1-ғы күнінде, ухаанчы Иоилні паза чобағчы Уарны хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғыны-

4299 чобағчыны хумартхылачан күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Кічіг хырлас айының 6-чы күнінде, Худай Ічезінің «Всех скорбящих радость» иконазын үлүкүннеч күнде, паза чобағчы Арефаны паза аннаң хада чобал парған 4299 чобағчыны хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Худайға тоғынысты Хубачар аалдағы Худай туразында толдыр салған.

Кічіг хырлас айының 6-чы күні, иирде, Димитрийнің субботады таңдади, паза ап-арығ чобағчыларны Маркианны паза Мартирийні хумартхылачан күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Парастасты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Кічіг хырлас айының 7-чі күнінде, Димитрийнің субботадында паза ап-арығ чобағчыларны Маркианны паза Мартирийні хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты паза Панихиданы Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Кічіг хырлас айының 7-чі күні, иирде, ап-арығ илбекчобағчы Димитрий Солунскийні хумартхылачан күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Кічіг хырлас айының 8-чі күнінде, ап-арығ илбекчобағчы Димитрий Солунскийні хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Худайға тоғынысты Градо-Абаканской Константино-Еленинской Худай туразында толдыр салған.

Кічіг хырлас айының 14-чі күнінде, Асийсктегі Косма паза Дамианны паза оларның ічезін Худайғасын Феодотияны хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Кічіг хырлас айының 14-чі күні, иирде, ап-арығ чобағчыларны Акиндинні, Пигасийні, Аффонийні, Еллидифорны, Анемподистті паза оларнаң хада чобал парғаннарны хумартхылачан күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Кічіг хырлас айының 15-чі күнінде, ап-арығ чобағчыларны Акиндинні, Пигасийні, Аффонийні, Еллидифорны, Анемподистті паза оларнаң хада чобал парғаннарны хумартхылачан күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

ААРЛЫҒ ХЫҒЫРЫҒЧЫЛАР!

«Сын сабланыстыг киртініс» газетаны сігерге нинче-де экземпляр салчатсалар, анзынанар Ағбандағы епархия устаанзар искір пирерге сурынчабыс: 665012, Хакас Республикасы, Ағбан саар, Катановтың орамазы, 5 № тура, телефонның №: 8 (3902) 24-29-47 паза 8-913-514-00-38 алай ба электроннай почта пастыра: abakan-eparchy@mail.ru.

АП-АРЫҒЧЫ ИОАНН ЗЛАТОУСТТЫ ХУЖАРТХЫЛАРЫ

Кичиг хырлас айының 26-чы күнінде, Тигриб тикси амырның ап-арығчыларының паза хуттыг үгретчилеринин пирсин - Иоанн Златоустты, Константинопольның архиепискобын, улуғлап, үлүкүннепче.

Аның чуртазы IV-чи чүс чылларның икинчи чардыгына - Византия империясында, Худайны улуғлап, Христосха киртиңис пик турғызылчатхан тусха килис парған.

Худайның илбек тоғынчызы пол парчаң Иоанн Антиохияда 347 чылда төреен. Аның ада-ичези, Секунд паза Анфуса Антиохияда иң не артых пирігістің кизілері полғаннар, олар Христосха киртиңеннер. Секунд чаа пазы полпып, пөзік орында полған. Че ол чирдег чуртазын ирте тоос салып, кичегес Иоанны, үгретип, өскірге маңнанмаан. Иоанны аның чахсы паза арығ сағыстыг ичези Анфуса, үгретип, өскір салған.

Чазы толгалах Иоанн кірөске түскек полған, ол тустарның кибірінен 18 час тол парза ла кірөске түзірч-еннер.

Хыйга паза чарых сағыстыг Иоанны Афинызар философха үгретерге ызыбысханнар. Мында ол поэзынаң тиң оолларнаң паза философтарнаң даа артых хыйгазын көртис салған...

Афиныда ол поэзынаң тоғыр чабал хылыхтыг Анфимий философты көр салған. Анфимий Иоанның сабланызына тоғырланып, аны чабаллап сыххан. Че ап-арығ Иоанн, Худайның поэзынаң, Анфимийни утып алған, паза көбізін Христоссар айландырып алған. Андада, Анфимий Иоаннаң таласчатханда, Хан Худай Иисус Христостанар хомай сөстерни сығарғанда, Анфимийге чабал хут тыныбызып, аны ирелеп сыххан. Ол чирге андарыл парып, хайди ла полза саабынған, аның азынан көбік сығара сапхан. Андагы кизілер Иоаннаң аның пырозын поэзыт пир-

зін тіп, сурынғаннар. Анзына Иоанн нандыр пирген:

- Сынап ол пырозын пілініп, Христос Худайга киртиңмезе, Хайзын ол чабаллаан, андада ол чазыл парбас.

Анзын ис салып, Анфимий сах андох хысхыра түскен:

- Тигирде дее, чирде дее пасха Худай чоғыл, Хайзына Иоанн киртиңче.

Хачан ол сөстерни сығарыбысханда, чабал хут сах андох Анфимийнең сығыбысхан, ол хазыхтан парған.

Худайның илбек хайхазын көр салған чон хысхыраң:

- Христостығларның илбек Худайы! Ол Чалғыс ла Поэзы хайхастарны чайапча!

Аның соонда ап-арығ Иоанн Анфимийге Худайны паза чабаллабасха паза сын киртиңисті пілерге үгрет салып, аны Афиныдагы епископарысхан. Анфимий прай сөбірезінең хада кірөске түзіп алған. Анфимийнең хайдаг ние пол парғанын піл салып, пасха даа аарластыг кизілер кірөске түзіп алғаннар...

Пирсінде, Антиохиядагы пай кизи пазынан угаа тың ағырыбысхан, аның оң харагы орынынаң сых парып, наағында салбахтаан. Аймах-пасха имчилерге ис-пайын пир салып, ол пір дее чазылысты ал полбаан. Че, хачан ол ап-арығ Иоаннаң ис салғанда, монастырзар киліп, аның азахтарына чапыра полпып, аны чазылдыр саларга сурынған. Ап-арығ Иоанн аны имнебіскен.

Пөзік үгретіліг, чахсы аарласта полчатханы паза Худайзар хығырар тоғыста пик турчатханы үчүн, Иоанн епископтың адына турыстыра пол парған, че ол андаг пөзік орынаң хыйа турыбызып, нинче-де чылга хумныг сөл чазызар чуртирға ырабысхан. Ол тустың аразында ол «Абыстың чуртазынаң алты сөс» - сынсабланыстыг хутхадарчының Худайлыг сөзіненер улуғ тоғысты чайап салған.

386 чылда ап-арығ Иоаннга абыс поларга хол салылған. Худайзар хығырчаң тоғыста иптг паза сіліг тілліг полчатханы үчүн, аны хутхадарчылары Златоуст-Алтынаас тіп адап салғаннар.

397 чылда Иоанн Златоуст Константинопольның епискобы поэзыбысхан. Поэзының ап-арығчы тоғызын ол иң не өөнінең - абыстарны хуттан пөзік поларын көдіреңнен пастаан. Мында ол поэзы артых көзідім полған. Поэзына, епископтың үлүзіне килісчеген ахчаны, ние-ноозын ол имнег тураларына паза ап-арығ орынарча чорыхчылар түсчег ікі тураа пир салчан.

Пөзік орынның хутхадарчызы олаңай ла чииснең азыранчаң, ол өнетін хығыртылған пөзік азыраныстарнаң хыйа сапчан. Сынсабланыстың ап-арығ полчатханын хайраллап, ол пасха киртиңисті таратпас үчүн, көп тоғын салчан. Кин-саарда ай-пораан чуртапчатханнар, өөнінде императорның туразындагылар, ап-арығчының омазында хатыг азых чарлачанны көр салғаннар. Евдоксия, императорның ипчизи, Иоанн Златоустты, хачан аны азых чарлабысханда, чабал көр сыххан. Ол аны чаргаа тартхан. Чаргы, Иоанның чарых адын түзіріп, аны чабал өдіріске чаргылабысхан. Чабал өдірісті император ызыга алыстырыбысхан. Худай туразы алныңда ап-арығчының алнын аларга көп кизи чылыс парған, че ап-арығчы Иоанн поэзын поэзы үлгүлер холына пирібіскен.

Олох хараа Константинопольда чир хазыр тітіреен. Евдоксия, хорых парып, Иоанны кин-саарзар нандыра айландырган, иди ап-арығчы Худай туразында хатап Худайзар хығырчаң тоғызын толдыр сыххан. Че ікі ай поэзынаң ап-арығчаа пазох хоп кірген. 404 чылның көрік айында тайма чылыг иртірілген, анда ап-арығчы

Иоанны сүреге чарадыг сығарыл парған. Андада пазох Худай хатыглазы ызылған, - Ап-арығ Софийның Худай туразын паза сенат туразын өрт чох иде чалған парыбысхан, аның соонда Евдоксия үреен.

Худай кизінін тайма хатыглааны үчүн, Тигирнің күзи хайдаг хатыгласты ысханын көп худайларга поэзынчатханнар ідөк көр салғаннар...

Ап-арығчы Арменияда ызыгда полчаадып, поэзының хуттыг палаларының худын пик идіп, үгреткен. Ыырчылар аны аннаох ырах орынар ызарга чөптескеннер, - Питууссар (Абхазия).

Команада, тың ағырып, күс чидір салған ап-арығчы Иоанн: «Прай ние үчүн, Худайга сабланыс!» тіп чоохтаныбызып, 407 чылда үртүн айының 14-чи күнінде Хан Худайына поэзының худын пирібіскен.

Аның күлге айлан парбаан сөбгін 438 чылда Константинопользар улуғ аарласнаң ағыл салғаннар.

КИЧИГ ХЫРЛАС АЙЫНЫҢ 28-ЧИ КҮНИНЕҢ -

ХАН ХУДАЙ ИИСУС ХРИСТОСТЫҢ ТӨРЕЕНІНИҢ ОРАЗАЗЫ

Тигриб үлүкүннеринин паза Оразаларының аразында пик палғалыс пар. Өөнінде Ап-арығ Тигриб, пісті чабан туттырып, илбек үлүкүннерни турыстыра удурлырына тимнепче. Хан Худай Төреенинин Оразазы, пісті Иисус Христостың Төреени үлүкүнни, турыстыра удурлап, үлүкүннерине тимнепче.

Оразаларны паза үлүкүннерни Худай пісті үгретер паза арачылап халар үчүн турғыс салған. Поэзы Хан Худай Иисус Христос 40 күн пір дее ние чибин, сөл чазыда чой айнаны утып алып, прай христостығларга чабан тударга чахып салған, иди чабан тутханы арачыланыхса тоғыр полчатхан ыырчыны утып аларында иң не күстіг тирг полча: «Пу чой айна төлі алданыснаң паза чабаннаң на сығара сүрілче». Аннаңар Хан Худайның үгретинен, ап-арығ илчилер паза прай ап-арығ паза чахсы сағыстыг христостығлар, күс салып, чабан тутчаннар (Деян. 13, 3; 14, 23).

Сыннаң чабан тутханының тузазы угаа улуғ. Чабан тутханы, кизинин иди-сөбгін арыглап, наачылап салча, паза аны хут хоостыра ит салып, тынандырып, хазыхтандыр салча, иди чабан тутханы иң не изестіг паза ниик им пол парча, хайзын чир-чайаан кизе пирче.

Аның өөн күзи - ит-сөбктің чарабас

хынысха тартылчатханынаң тудып алары. Хайди атты, сүглүх кизіртіп, амырадып алчалар, ідөк пістің иди-сөбгібисті чабан туттырып амырадып аларында Ораза өөн хуттыг тирг полча. Ап-арығчы Иоанн Златоустың сөстеринен, хут чабан тутханынаң пик пол парча, ол пөзік көдіріліп, чахсы киректер идерге полысча. Чабан тутханы хутха паза ит-сөбөкке тузалыг полча. Аннаңар Ап-арығ Тигриб Оразаны иди сабландырча: «Ораза читті - арығының ичези, чазых азыгызы, ачығының алнын алчаа, ангеллерге төбй чуртиры паза кизілер арачыланыхының иптг ондайы».

Че пілерге кирек: ап-арығ Тигриб үстүнде чоохталған сөстернен

сын чабан тутханын, сабландырып, сарнапчатханын. Ачырғасха, андаг кизілер пар, хайзылары сыннаң чабан тудып аларын пілбинчелер. Олар иди сағынчалар, - Ораза парчатхан туста чабан на ас-тамах чирге кирек тіп, иди олар чабан даа чиисті көп чип салчалар, че өөн чуртастарын чахсы саринзар алыстырбинчалар. Анзы посты алаахтыр салғаны. Сыннаң чабан тутханы - посты прай саринаң тудын пілері. Ораза парчатхан туста сыннаң даа чабан ас-тамахнаң азыранарга кирек. Аны даа көп чирге чарабанаң, анзына хоза удаа алданып, чирге читге пазырынары, асхынах узуп, удаа Худай туразынзар чөріп, Худайга тоғынары.

Ит-сөбкті чабанда тудып, ідөк хутты арыг тударга кирек, иди полбаза, ол чабан тудыстың пір дее тузазы чох полар: «Харындастар! - хысхырча Ап-арығ Тигриб, - ит-сөбгібисті чабанда тудып, ідөк худыбысты чабанда туданар». Нименен пүтче ікинчизи - хут чабаны? Истінер-дек: сыннаң чабан тутханы, - прай чабал киректернең хыйа турары, постың

тілін паза чабалың поэзын пілері, чабал хынысха тартылбазы, туғанчағыннарны үзүрбези, чойланмазы паза пирген сөсті сайбабазы».

Аннаңар ікі чабан тудысты піріктір саларга кирек: ит-сөбкті паза хутты. Ап-арығчы Иоанн Златоусттың чоохтаанынаң: «Ноо туза анзынаң, хачан піс мал-хустарны, палыхтарны чибин, тудынчабыс, че харындастарыбыстың худын, киміріп, чибісчөбис?..» Ідөк ап-арығчы Иннокентий Иркутский сизиндирче: «Кем-де чалаас чирде узупча, че чагынынаңар чабал сағынча, - аны мин махтабинчам; хайдаг ла полза мал төзек-частых чох чалаас чирде узидыр...»

Христостығларның Оразанының өөн көстее анда, ит-сөбкті паза хутты иптг паза килістіре орында турғыс салары: удаа иди пол парча - ит-сөбк - хан-пиг, че худы - аның чоох истечечі хулы, итсе-де, санай пасха поларга кирек - ит-сөбктің хут хоостыра полары. Иди чабан тутханы кизинин иди-сөбгін паза худын тиңнестір салча. Кизинин иди-сөбгі чазыпча (кизи тастынаң), че худы күс тартынып алча (кизи істінен), аннаңар иди пазылча: «Кизи тастынаң чазыза даа, че істіндегіз күннен күнге, наачыланып, күс тартынып аларга кирек» (2 Кор. 4, 16).

ИН АП-АРЫҒ МАРИЯ ХЫСТЫ ХУДАЙ ТУРАЗЫНЗАР КИРГЕНИ

Иерусалимдегі Худай туразынзар Ин Ап-арыг Марияны ағылганнар, Хайзы нинче-де чыл пазынан Иисус Христостын Ічезі пол парар.

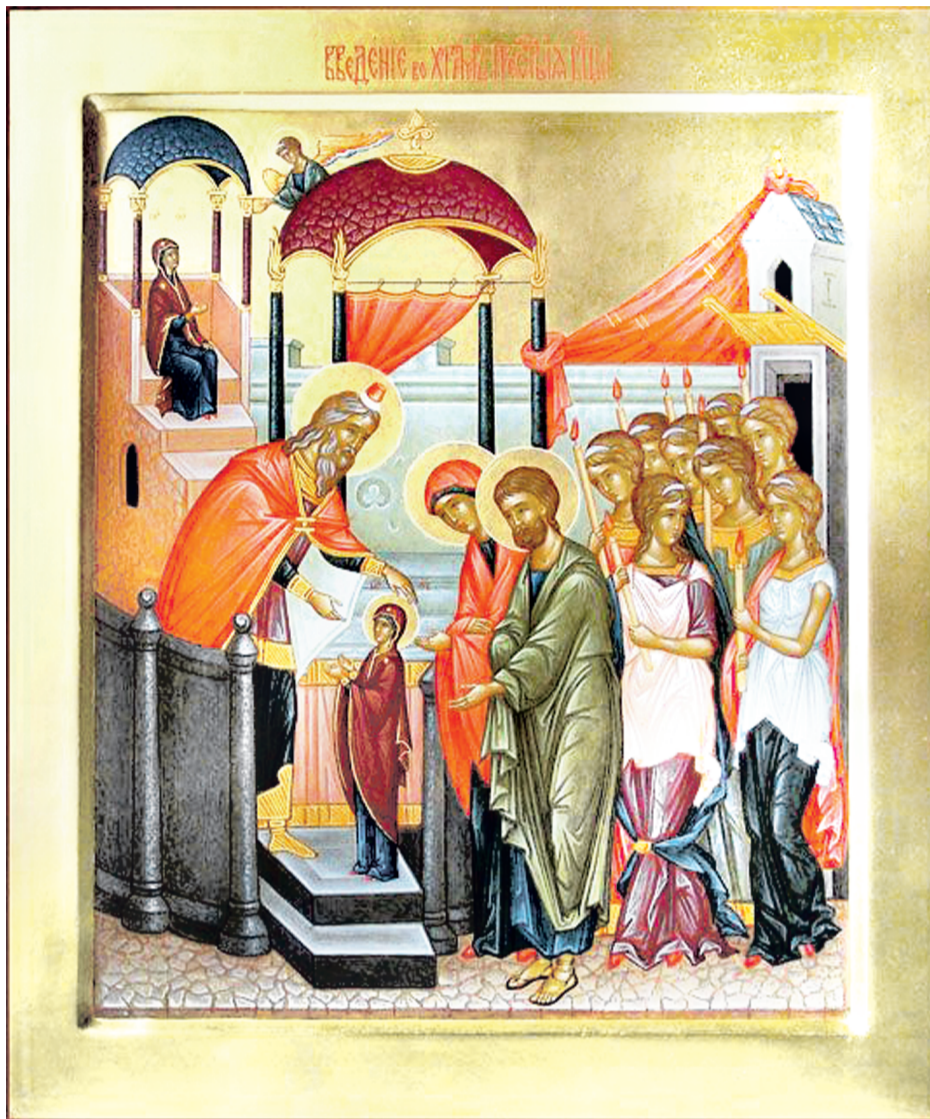
Иргі Чахыг тузында Иерусалимдегі Худай туразынын пасхызында үс частыг Ап-арыг Хызычахтын тур салганы, Анын илбек үлүкүнге өрнізі сагысха кирілче. Анын частан парған ада-ічезі, Иоакимнең Анна, чарыпчатхан сивечілерні холларында тудын салган хызычахтарнаң хада, өрніні паза сарнап ала, Аны үдесчелер, Хайзы Худайга пиріл парар. Ол ап-арыг паза илбек өрніске ибїрт салган пасабыс Захария, Алнындапарчатхан Иоанның адазы, позынын чахсы сөзін пиріп, Ап-арыг Хызычахты, Худай асханынаң, Худай туразынын ин не өөркі Ап-арыгдан Ап-арыг орынынзар Кирче.

Піс, Ап-арыг Пічікті хыгырып алган соонда, пілчөбіс, - Худайгасын ирөпчі Иоакимнең Анна, Худайның чахсы сөзі пиріл парған Мариянын ада-ічезі частан парганда ла Худайнаң палачахты сурынып алганнырын, анаң Худай пирген палачахты Агаа тоғынарға сөс пир салганнырын, - Ол Позынын прай чуртазында Худайга ла тоғынзын тіп. Аннаңар пүүн арыг паза чахсы сагыстыг Худайгасын ирөпчі Иоакимнең Анна постарынын сөстерін Худайнын алнында сыннаң тутчатханнарын көрїп, прайзыбыс өрїнчөбіс.

Кізі төлін арачылап халарынын тархынында пир дее ниме хаталбича. Көзїдїмге, сагысха кир көрїнер Чахсы-хабарны, хайда Христостын чиктег чох Төрөенїнер пазылча, паза Хан Худай Иисус Христос Кірөстелчеткенде, Үс Омалыг Худайның Үзїнчі Омазы - Ап-арыг Хуттын Түскенїн, Ап-арыг Фавор тагда Анын Худайлыг чарыхнаң пызыннаанын, Анын Тірїл парганын паза Хан Худайнын Өөрлөбіскенїн, - пу угаа илбек паза хайхастыг киректер кїзїнїң чуртазынын тархынында пир ле хати полғаннар, олар пир дее хаталбааннар. Іди пу улуг худайлыг киректер, Тигїрибнїң үлүкүннерїнїң өзенї пол парып, пик тургызыл парғаннар.

Сах идөк Ин Ап-арыг Мария Хыстын чуртазы - кїзі төлін арачылап халарында худайлыг кирегї, хайзы хайхастыг чазытнаң чаабыл парған, идөк паза пир дее хаталбаан.

Пу угаа улуг паза илбек кирек - кїзі төлі чүзерлеп чыллар, Худайдан хыйа түс парып, чазыхтын хулы пол парганынан сыгара тартып алганын сагысха кирчеткенї. Чыл сай піс пу илбек киректї сагысха кирчөбіс, аннаңар пістїң полганыбысха ла анзынаңар сағын салып, илбек үлүкүннең хутты арачылап халарында тузальг үгредїгнї посха алып аларға кирек: пастагызы - піс чарых көрчөбіс, хайди Ин Ап-арыг Мария Хыстын ада-ічезї Иоакимнең Анна Худайга пир салган сөстерїн, хыйыстырбїн, тутчатханнарын, ікїнчїзі - Мария Хызычахтын Худай туразына паза Позынын Худайына илбек хынызын, үзїнчїзі - піс көрчөбіс, хайди Худай туразында Ол чахсы үгредїгнї алып алганын. Ин не халганчызында - Анын тиксї чуртазы сыннаң Худайга ла тоғынарға пирїл парганын. Аннаңар піске, прайзыбысха чахсы пїлдістїг поларга кирек, хайдаг нимее піске анзынаң үгренїп аларға кирек полча, анзы - Худайга сын паза толдыра хынысты пир салары.

Пасабыс Захария, хайзы Мария Хызычахты Худай туразынын ин не үстүндегі Ап-арыгдан Ап-арыг орынар Кирерге чарат салган, анзы чирдегі кїзїнїң көннї нїмес, че Худайнын көннїне устадып, ол Аны андар кир салган. Ол позы андар чылда пир ле хати кирчєн полган, андар кирерге паза пир дее кїзі турыстыра полбаан. Іди пу кичїчегес Хызычах тиксї чир үстүнде прайзынаң арыг полғаннар, Хайзы прай Позын Худайга пир салган, Аны ла Ап-арыгдан Ап-арыг орынар Кирерге Худай турыстыра ит салган.

Иргі Чахыг тузындох ухаанчы Давид хан позынын 26-чы псаломында хысхырған: «Худайнаң мин пир ле нїменї сурынаң, паза анзын на тілеем, іди мин Худайнын туразында прай чуртазымда поларымны, анда Худайнын сїліине өкөерсїнїп, Анын туразынзар сыбыра чөр турарымны...»

Паза пир сурыгa нандыр көрөенер: «Худай туразынзар парчатсаң, анда Худайнаң тоғазып аларға тіп, андада ол тоғазыгa хайди тимненїп аларға кирексїң?» Сынап пїреезїнзар аалап парчатсабыс, андада, хайди піс тимненїп алчабыс: тастыбысты сїліглеп салчабыс, сыйыхтарны садып алчабыс. Че амды пасха сурыг: Худайнын туразынзар піс кїзїзер чїлі парбїнчабыс, че Худайнаң тоғазып алар үчүн, піс андар парчабыс. Хайди піс позыбысты ол тоғазыгa тимнеп саларға кирекпїс? Піс Худайнын туразынзар, садыг туразынзар чїлі, кире-сыгара ла пар килерге хынчабыс. Піс хайдар парчатханыбысты тирең паза хыйга сағынып албїн, - йа, магаа пу харазын хомай түс түзел парды тіп, сивечїектї сала-манзыри тургыс салып, Худай туразынаң табырах

сыгыбысчабыс. Сивечїнї тургыс салып, угаа илбек нїменї ит салдым тіп, позыбысты часхар салчабыс. Худайнын туразынзар кир парып, піс Худайнын алнында турыбысчабыс, аннаңар пістїң чүрөбіс Худайга хыныснаң ол тургыс салган сивечї чїлі көйерге кирек!

Че, ачыргасха, пістїң чуртазыбыс анзын чарых киречїлепче, - Худайнын туразына чїтїре хынызыбыс чох полчатханын. Паза анзы идөк сын, піс андар чылда нинче-де ле хати кїл-парчабыс: Христостын Тірїлізі - Хызыл Нымырхаа, Анын Төрөенїне паза Христостын Кірөстелгенїне (ибзер ап-арыг суғны ағылып аларға), анын соонда, Худай туразын санай ундуп салчабыс...

Амгы тустагы кїзі төлі, прай нїменїң чїтпес хыриларын таап алып, анан аны үзүрерге хынаачы ондайлыг полча. Аннаңар үс частыг Хызычахты Худай туразынзар Киргенїне ікїнчїлестїг сагыстар таабыл ла парчалар. Че Чахсыхабар паза тиксї христостыг тархын прай анзын - сын хайхас тіп саналча. Хайхас - Худайнын сыннаң көрїндїре тоғынғаны, хайзы чирдегі чазыхтыг чуртасха пир дее кїлїстїре нїмес полчатханын киречїлепчеткенї...

Че Ин Ап-арыг Мария Хыстын Омазында піс Анын Худай туразынзар саңай пасха хайчатханын көрчөбіс. Ол Худай туразы чох Позынын чуртазынаңар пир дее сағын полбаан, хайди Худай туразы чох Худайга сын киртїнїстїг паза арыг сагыстыг Худай кїзїлерї постарынын тузында Худайга тоғынғаннар. Сыннаң Христосха пик киртїнчөккен кїзі Худай туразынзар кир парза, - Худайнын сыннаң сыбыра анда полчатханын сїзїн салар, хайда кїзі Христостын Ап-арыг Чазыгтарында аралазып, Аннаң, көрїн-

мин, сыннаң тоғазып алар.

Худай туразында, Худайнын күстїг күзї, көрїнмін, ибїре чайылча, хайзы кїзїнїң худын имнеп салча. Худай туразында піс Хан Худайны, Анын Ин Ап-арыг Ічезїн паза Худайнын ап-арыг кїзїлерїн сабландырчатхан сөстернї паза сарыннарны исчөбіс, хайзылары пістїң худыбысты паза чүрөбістї чазыхтыг чирдең Худай-Адабыстың Чирїнзар көдїрїл парарға хыгырчалар. Мында піс Тигїрзар көдїрїл полар ондай пар полчатханын пїлїп алчабыс, аннаңар піс, Худайнын алнында турчатсабыс, абыстың хыгыриин исчөбіс: «Өөркізер чүрөбістї тимнеенер». Анзы, прай чирдегїзїн ундуп салып, Өөркізер тартыларға хыгырчатханы. Алай ба піс пасха сөстернї исчөбіс: «Хан Худайга чахсыны сыйлапчабыс!» Че піс, позыбыстан сур көрөенер, піс позыбыстын чуртазыбыста Худайга турыстыра чахсыны сыйлап полчабыс па? Мында андаг сурыг сыгара сабар: «Че, хайди Худайга чахсыны піс сыйлап поларбыс, паза Ол пістен анзын киректепче полар ба?»

Йа, пїлдістїг, піс отты көп салып, Күнге чарыхты хос полбаспыс. Че Худайга чахсы алынары піске позыбысха кирек полча. Піс сағынчабыс, прай нїменї піс позыбыс күзї паза хыйгабыс пастыра тоғынып алгабыс тіп. Че, мында піс ундуп салчабыс, прай күстї паза хыйгабысты - прай паазы чох нїме піске, чазыхтыгларға паза турыстыра нїместерге Худай пирчеткенї! Сах ол сыйыхтарнын үчүн, пістїң Хан Худайыбысты сабландырарға паза махтирға кирекпїс!

Мына, паза пир хысхырыс, хайзы абыстын аазынан сыхча: «Худайга амыр алданаанар!» Пу сөстерде ікї сагыс пар. Амыр - анзы, піс, хада-пїрге Худайзар алданызыбысты амыр ысчатханыбыс. Паза анын пир сагызы - амыр - анзы амыр чүрөктїг, хайда пир дее чабал хылыч чоғыл, хайзы сынсабланыстыг киртїнїстїг кїзїде чох поларға кирек. Че амды піс позыбыстан сур көрөенер: ол хыгырығны исчетсем, минїң чүрөем амыр ба? Пїрее хайдаг-да нїме харыг полбича ба магаа Худайга амыр алданып аларында? Андаг хомай сагыстарны хыйа сүрерге кирек, постың көстерїн чаап салып, чүрөктїң хуттыг көстерїн ас саларға, паза ибїркїзїн көрглөбїн, посты Худайнын алнында иптїг тургыс саларға кирек. Анын үчүн Худай туразынзар піс килчөбіс!

Ин Ап-арыг Мария Хыс Худай туразында чуртап паза анда істенїп, анын ин не өөркїзїндегі - Ап-арыгдан Ап-арыг орынар сыгып алып, анда Худайга алданчан. Піс сах идөк худыбыснаң Худай туразынын өөркі төрїнзар кїрїп аларға күстєнерге кирекпїс. Анын пастагы пасчаңына піс Кірөске түскенде тур салгабыс, анан пөзїктең пөзїк ле көдїрїлїп аларға күстєнерге кирекпїс. Ол көдїрїсте піс чалгызаан нїмеспїс, піске анда пістїң Арачылагыбыс Иисус Христос польсча. Аннаңар ол пасхысча көдїрїлерге нїик нїмес тее полза, піс худыбыснаң сыннаң өрїн пїлерге кирекпїс.

Ханча хыйаллыг тустарға, ачыгларға, агырыгларға пастырарға килїсче кїзее, че, хайзы худынаң пөзїк көдїрїлїп аларға күстєнче!

Ин Ап-арыг Мария Хыс, піске польс! Ин Ап-арыг Худай Ічезї, пістї хайралла!